چيڭحاي-شيزاڭ ٷستىرتىندە

(تاريحي داستاندار)

چيڭحاي - شيزاڭ ۇستىرتىندە

(تاريحي داستاندار)

باس رەداكتور: اپەتاي مۇقاراپ ۇلى

ۇسىنىس ەتىلگەن رەداكتور: كەنجەبەك زارقىم ۇلى

گانسۋ ولكەسى اقساي قازاق اۆتونوميالى اۋداندىق ادەبيەت

كوركەمونەرشىلەر بىرلەستىگى

جاۋاپتى رەداكتور: بەك دوكەي ۇلى
جاۋاپتى كوررەكتور: كۇبش باقسەيت قىزى
مۇقاباسىن جوبالاعان: ۋ ياۋ

چيڭحاي ـ شيزاڭ ۇستىرتىندە

ۇلتتار باسپاسى باستىردى، تاراتادى
شينحۋا كىتاپ دۇكەندەرىندە ساتىلادى
ۇلتتار باسپاسى كومپيۋتەردە تەردى
ديشين باسپا زاۋودىندا باسىلدى
2008 ـ جىلى اقپان، ٴبىرىنشى باسپاسى
2008 ـ جىلى اقپان، بەيجيڭ، 1 ـ باسىلۋى
باعاسى: 30.00 يۋان

责任编辑：别克
责任校对：库布什
装帧设计：吾要

图书在版编目（CIP）数据

青藏高原的哈萨克人：哈萨克文/阿排太编. —北京：民族出版社，2008.1
ISBN 978-7-105-09143-0

Ⅰ. 青… Ⅱ. 阿… Ⅲ. 叙事诗－中国－当代—哈萨克语（中国少数民族语言） Ⅳ. I227.3

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2008）第 009245 号

民族出版社出版发行
（北京市和平里北街 14 号　邮编 100013）
http://www.mzcbs.com
迪鑫印刷厂印刷
各地新华书店经销
2008 年 2 月第 1 版 2008 年 2 月北京第 1 次印刷
开本 850 毫米×1168 毫米　1/32 印张：21.625
印数：0001—2000 册　定价：30.00 元
ISBN　978-7-105-09143-0/I·1897（哈 244）

哈文室电话：010-64228006 发行部电话：0991-2854817
010-64211734

弘扬优秀民族文化遗产，激励自强不息的创业奋斗精神。

二〇〇六年四月 李永军

ۇلتتىق وزىق مادەني مۇراني ساۋلەلەندىرۋ

ارقىلى قاجىماي-تالماي كۇرەسشەڭدىگىن كاسىپ

جاراتۋ رۋحىن جەبەيىك!

لي يۇڭجۇن

(ج ك پ گانسۋ ولكەسى اقساي قازاق اۆتونوميالى اۋداندىق كوميتەتتىڭ شۇجيى)

2006-جىلى قاراشا

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

تارىيح ــــ ٴومىردىڭ قورىتىندىسى. كەشەگى كەشىرمەلەردى ەستە بەرىك ساقتاپ، تارىيحقا قۇرمەت ەتىپ، بۇگىنگى ٴومىردى قادىرلەپ، جاراسىمدى قوعامدىق ورتا جاراتۋ بارلىعىمىزعا ورتاق بورىش بولماق!

قاناي قاۋان ۇلى

(گانسۋ ولكەسى جيۋچۋان قالالىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كوميتەتىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۋشىسى)

2006 ـ جىلى قاراشا

تارىيح ـــ ادامزات قوعامىنىڭ اسىل قازىناسى، وسى اسىل قازىنانى ۇرپاقتان ـ ۇرپاققا جالعاستىرۋ، ونى بۇگىنگى جانە ەرتەڭگى ۇرپاقتىڭ قاجەتىنە جاراتۋ ٴبىزدىڭ بورىشىمىز!

قاناتاي رايىمقان ۇلى

(ساياسي كەڭەس گانسۋ ولكەسى اقساي قازاق اۆتونوميالى اۋدانداق كوميتەتىنىڭ ٴتوراعاسى)

2006 ـ جىلى قازان

«چيڭحاي - شيزاڭ ۇستىرتىندە» اتتى بۇل تاريحي داستاندار جيناعىنىڭ جارىق كورۋى، بەينە وشكەنىمىز جانعانداي، ۇلت مۇراسىن ۇلاعاتتاپ، ۇرپاقتار ساناسىنا وتكەن كۇنىنىڭ ەلەۋلى ەلەسىن ەسكەرتكىشتەي ەلەستەتەتىن ۇلاعاتتى ٴىس، ٴارى ۇلتىم دەپ كۇرەسىپ، ۇلى مۇرات جولىندا اسىل جانىن ٴپيدا ەتكەن ەرجۇرەك قاھارماندارعا كورسەتكەن تەڭدەسسىز قۇرمەت.

قازاق تاريحى — ەرلىك تاريحى، ولەڭ - جىردىڭ تاريحى. وتكەن عاسىردىڭ وتىزىنشى جىلدارىنان كەيىن ٴبىر ٴبولىم قازاق حالقى باسىنان باعى تايىپ، باسىنداعى ۇيىنەن، قوراداعى مالىنان ايرىلىپ، كەردالانى قان ساسىتىپ، اق تابان شۇبىرىندى بولىپ جۇرسە دە، رۋحاني تىرەگى بولعان ٴان مەن كۇيدەن ايرىلعان جوق. تار زاماننىڭ تالقىسىنا جولىققان بابالارىمىز قيىن كۇندەردەگى كوڭىل كۇيلەرىن ٴان - جىرعا قوسىپ، اشتى شەرلەرىن دومبىرا كومبىرىمەن توگىپ، ۇرپاق ٴۇشىن ايانباي كۇرەستى. سول كەزدەگى شىعىسقا اۋعان قازاقتاردىڭ تولىپ جاتقان قان مەن جاسقا تولى كەشىرمەلەرىن قيسا - داستان ەتىپ جازىپ، سوڭعى ۇرپاقتارعا تاريحي دەرەكتەردەن التىننىڭ سىنىعىنداي بولسا دا مۇرا قالدىردى. ٴبىز پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ شىنايى قامقورلىعىندا وسى جەتكەن شات - شادىمان بەيبىت ٴداۋىردىڭ قادىرىنە جەتۋ ٴۇشىن وسى دەرەكتى داستانداردى جيناقتاپ باسپادان شىعارىپ، بەيبىت ٴومىردى قاستەرلەپ، ۇلتتار ىنتىماعىن كۇشەيتىپ، ۇلتتى، وتاندى ٴسۇيۋ تاربيەسىنىڭ جاندى ماتەريالى ەتۋدى ٴجون كوردىك.

اۋدانىمىزدىڭ ادەبيەت - كوركەمونەر شەبىندەگى ٴبىر ٴبولىم تالاپتى ازاماتتاردىڭ شىنايى ەڭبەكتەنۋى مەن قاتىستى باسشىلاردىڭ شىنايى قولداپ - قۋاتتاۋىندا، بۇل جيناق باسپادان شىعىپ، وقىرماندارمەن بەت كورىسۋ الدىندا تۇر. مەن وسى كىتاپتىڭ، ٴسوز جوق، وقىرمانداردىڭ تالابىنان شىعىپ، قازىر جانە بولاشاقتا جالپى قاۋىم مەن جاسوسپىرىمدەردىڭ وتكەن كۇندەردەن تاجىريبە قورىتىپ، قازىرگى باقىتتى قوعامدى ايالاۋدىڭ، قاستەرلەۋدىڭ تاماشا وقۋلىعى بولاتىنىنا، سونداي - اق زەرتتەرمەندەرگە، جازۋشىلارعا قىمباتتى دەرەكتى ماتەريال بولارىنا كامىل سەنەمىن!

قوشىم قوپاق ۇلى

(گانسۋ ولكەسى اقساي قازاق اۆتونوميالى اۋدانىنىڭ اكىمى)

2006 - جىلى قاراشا

العى ٴسوز

”بۇرىنعىنى ەسكە الماي، سوڭعى ەسكە تۇسپەيدى“ دەپ دانىش-
پان بابالارىمىز بەكەر ايتپاعان بولار. وتكەن كۇندەردى ەسكە الۋ، بۇ-
گىنگى باقىتتى دا ابزال كۇندەردىڭ قادىرىنە جەتۋ، بولاشاقتىڭ بۇ-
لىڭعىر دا بۇرالاڭ جولدارىن جىعا تانىپ، ٴومىر مەن ونەردىڭ
داڭعىل دا سارا جولىن كۇنى بۇرىن دۇرىس تاڭداۋدىڭ شار ايناسى
بولسا كەرەك. قازاق ەلى قادىم زامانعى ۇلىستىق، تايپالىق داۋىردەن
بەرى، قازىرگى موڭعۇل، قازاق دالاسى، جۇيەدەن ەۋر-ازيا ۇلى قۇر-
لىعىنىڭ جۋان ورتا بولىگىندەگى شىرايلى دا شىمىر ۇلانقايىر
كەڭ-بايتاق سايىن ساحارادا شىعىستان-باتىسقا، باتىستان-شىعىس-
قا تالاي اۋا كوشىپ-قونىپ جۇرگەنى حاق. الايدا، جاۋگەرشىلىك
جاعدايمەن اقتابان شۇبىرىندى بولىپ، قۇبا دالا قان ساسىپ ، اۋعان
ەلدىڭ كەرۋەنىنە تولعان زامانىنىڭ تاريحتا ەلەۋلى اتى قالعانى بىرنە-
شە رەت بولۋ كەرەك؛ سونىڭ ٴبىرى 13-عاسىرداعى شىڭعىسحان-
نىڭ ازيانى ات تۇياعىمەن تاپتاعان زامانى دەسەك، ەندى ٴبىرى
”جوڭعارلار “دەپ اتالاتىن قاسكۇنەم شاپقىنشىلاردىڭ 17— 18-عا-
سىرلارداعى قازاق دالاسىندا تۋدىرعان ”اقتابان شۇبىرىندى، القاكول
-سۇلاما“ زامانى بولار. انە، سول تاريحي كەرۋەننىڭ قان مەن جاس
ارالاس اۋىر كۇندەرىنەن ٴمان جاعىنان كەم قالمايتىن جۋىق داۋىردە-
گى ياعني 1930-جىلداردان باستاپ ەلىمىزدەگى قازاق حالقىنىڭ
التاي، تارباعاتاي قاتارلى وڭىرلەردەن ٴتۇرلى جاۋگەرشىلىك سەبەپ-
تەرمەن قوتارىلا كوشىپ، شىعىس ٴتاڭىرتاۋى سىلەمدەرىنە
كەلىپ، ونان 1935— 1939-جىلدارى شينجياڭداعى شىڭ شىساي

ۆكىمەتىنىڭ تەرورلىق قانقۇيلى ساياساتىنىڭ سالدارىنان تاعى دا ٴتۇپ قوپارىلا شىعىسقا اۋىپ، اسپاندا ايروپلان، جەردە اتتى اسكەر- مەن كوشكە- تانكەنىڭ قۋعىنداپ قىرعىنداۋىنا بوي بەرمەي، قارا قاقتى قاق جارىپ، دۇنيەنىڭ جوتاسى اتانعان چيڭحاي- شيزاڭ ۇس- تىرتىنە شىعۋى، ٴتىپتى ٴبىر ٴبولىم ەلدىڭ قۋعىنداعان جاۋ مەن بەز بۇيرەك راقىمسىز تابيعاتتىڭ اياۋسىز شىعىنداۋىنا قاراماي، كۇنلۇن، تاڭگۋلا، گيمالاي قاتارلى جون تاۋلاردان اسىپ، اراب تە- ڭىزى شىعاناعىنداعى ٴبىرقانشا ەلدەردى باسىپ ٴوتىپ، قارا تەڭىز- بەن جەرورتا تەڭىزىنىڭ تۇيىلىسىندەگى تۇركيا ەلىنە بارىپ تياناق- تاۋى ـــ سوڭعى "اقتابان شۇبىرىندى، القاكول- سۇلاما" زامانى بولار. يا، وسى ٴبىر التاي تاۋىنان باستالعان قازاق كوشىنىڭ چيڭحاي- شيزاڭ ۇستىرتىندەگى جانتۇرشىگەرلىك قاندى كەشىر- مەلەرى سول كەزدەگى ٴىستىڭ باسى- قاسىندا بولعان اتاقتى اقىن سۇلەيمەن ٴداربباي ۇلى، حاليفا حاسىپ ۇلى، سونداي- اق مۇحامەتالى حاليت ۇلى قاتارلى ٴبىرشاما بىلىكتى دە شەجىرە كونەكوزدەردىڭ مۇڭلى قالامىنان قاعىس قالمادى. ەلىمىز ازات بولعانىنان كەيىن، ا- سىرەسە، پارتيانىڭ 11- كەزەكتى ٴۇشىنشى جالپى ماجىلىسىنەن كەيىن، ورتالىقتىڭ ۇلتتىق مادەنيەتتى، تاريحتى، اتا مۇرانى زەرتتەپ، جيناقتاپ، ۇلتتىق وركەنيەتتى كوركەيتۋ ساياساتىنىڭ دەم بەرۋىندە ەرمۇقان ٴبىبىرالى ۇلى، قاپاس قوشۋ ۇلى، ٴنابي، ىراۋان ناۋان ۇلى، بەكتۇر ساربۇعان ۇلى قاتارلى ەستىپ بىلگەنى كوپ، كوزى اشىق، كوكىرەگى جارىق قالامگەرلەر جالعاستى قالام تەربەپ، قوماقتى جىرلار جازدى. ىلگەرىندى- سوڭدى جازىلعان وسى داستانداردا سول كەزدەگى ەل باسىنا كۇن تۋعان اۋىر جاعدا- يلار ٴار تۇرعىدان قاراپايىم دا تابيعي تۇردە ناقىشتى سۋرەتتەلىپ، باستان- اياق بولعان بولمىس جىرلانىپ، قان كەشكەن ەلدىڭ كوكە- رەگىندەگى مۇڭ مەن زار اشتى زاپىرانداي توگىلىپ وتىرعان.

وسى جىرلاردى وقىساڭىز كوز الدىڭىزعا قوْلان جورتپاس قوْبا
قاقتا شوْبىرعان قازاق كوشى،اسپاننان بوْلعاقتاتىپ بومبى تاستاپ،
قوس قاناتىنان تاقىلداتىپ وق شاشقان ايروپلان، كوشتىڭ الدى-ار-
تىندا جاۋ توسقان ساربازدارمەن اتىسقان قۋعىنشى، توسقىنشى جاۋ،
قانعا بويالعان شاھيت، شىرقىراپ كەبەجەدە قالعان بالا، ەرىن سوْي-
رەتكەن ات، قومىن سوْيرەتكەن توْيە، قورا-قوراسىمەن جاۋدا قالعان
مال، ەتەگى جاسقا، كوكىرەگى موْڭعا تولعان پەندە، بەتى جاسىرىل-
ماعان ٴمايت، دالادا قالعان كەمپىر-شال...ەلەستەيدى. مىنە وسىن-
داي تالاي-تالاي ايانىشتى كورىنىستەر كوز الدىڭىزدان وتەدى.
سوندا "ٴبىزدىڭ قازاق نە كورمەدى؟ قايران بابالاردىڭ باسى قايدا
قالمادى؟" دەپ كوكىرەگىڭىزدى باسىپ، ٴتاۋباڭىزدى وْيرەتىن
بولارسىز...وتكەن كوْندەر دەگەن وسى-اۋ! ارينە، كوز جاسىڭىز
مولتەكتەپ وتىرىپ، وسى وتكەندەردى ەسكە العاندا، قازىرگى بوز
تورعاي قوي وْستىنە جوْمىرتقالاپ، عىلىم، ەكونوميكا كوْن ساناپ
جاڭالانىپ، حالىق توْرمىسى جاقسارعان بوْگىنگى ٴداۋىردى قالاي
باعالار ەدىڭىز؟!

شىعىسقا اۋعان قازاق ەلى جونىندە جازىلعان قوماقتى جىر-
داستاندار از ەمەس. ٴبىزدى سونىڭ ىشىنەن جازىلۋى شىمىر، وقيـ-
عاسى شىنايى دا وبىرازدى، تاريحقا جاناسىمدى، ٴبىر توْرعى، ياعني
ٴبىر ۋاقيعا تاريحي دەرەكتىگى مەن ۋاكىلدىگى كوْشتى ٴبىر توبىن
عانا وسى جيناققا كىرگىزىپ وتىرمىز. جيناقتىڭ اتى زاتىنا ساي
بولۋى ٴوْشىن، كەيبىر داستانداردى ىقشامداپ چيكحاي-شيزاڭ وْس-
تىرتىندە بولعان ۋاقيعا بولەگىن نەگىز ەتتىك.

وسى داستانداردىڭ ىشىندەگى وْقساق ۋاقيعالاردىڭ جىل ۋاقى-
تى، ادام اتتارى، جەر اتتارى، كەيبىر بولىمىستاردى بايىمداۋلارى جا-
عىندا بەلگىلى ارا-سالماقتار بولسا دا، ٴبىز اۋتورعا قوْرمەت ەتۋدى،
تۋىندىنىڭ قاز-قالپىندا بولۋىن ەسكە الىپ، ەشقانداي توْزەتۋلەر جا-

سامادىق. تەك وقىرمانداردىڭ، زەرتتەرمەندەردىڭ تاريحي كوزقاراسپەن دۇرىس ماملە جاساۋىن ٴۇمىت ەتەمىز.

وسى جيناقتى شىعارۋعا اۋداندىق پارتكومىنىڭ شۋجيى لي يۇڭجۇن، اۋداننىڭ اكىمى قوشىم قوپاق ۇلى قاتارلى باسشىلار باسا ٴمان بەرىپ، كوپ رەت قىمباتتى نۇسقاۋلار بەرىپ، ٴجون كورسەتتى جانە قاراجات جاعىنان قامدادى. سول كەزدە وتكەن مارحۇمداردىڭ تۋىس-تۋعاندارى بەكتۇر ساربۇعان ۇلى، ٴلابات ٴبىلال ۇلى قاتارلى اۋتورلار مەن اۋەسكەرلەر كوز مايىن سارىپ قىلىپ، زەيىن سالا ەڭبەكتەندى. وسى جۇمىستى قولىنا العان اپەتاي مۇقاراپ ۇلى، كەنجەبەك زارقىم ۇلى التاي تاۋىنىڭ كۇن بەتىنەن شۇلەن تاۋىنا دەيىنگى ۇلانعايىر كەڭ دالاداعى قازاق ۇلتى ورنالاسقان ورىنداردان ماتەريال جيناپ، سوناۋ 1940-جىلداردان بەرى شىعىسقا اۋعان قازاق ەلى جونىندە جازىلعان داستانداردى بىردەن ساراپتاپ، مۇقيات رەتتەپ تولىپ جانقان جۇمىستار ىستەۋ ارقىلى وسى جيناق جارىق كورىپ، وقىرماندارمەن بەت كورىسىپ وتىر. ٴبىز بىرلەستىك اتىنان جوعارىداعى باسشىلارعا، قاتىستى ۇيىمدارعا جانە ەلى ٴۇشىن ەڭبەكتەنگەن ازاماتتارىمىزعا شىنايى العىس ايتىپ، ۇلتىمىزدىڭ حالىق اۋىز ادەبيەتىنىڭ دامىپ، كوركەيە بەرۋىن تىلەيمىز!

گانسۋ ولكەسى اقساي قازاق اۆتونوميالى اۋداندىق ادەبيەت-كوركەمونەرشىلەر بىرلەستىگى

2006-جىلى، 11-قاراشا

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

مازمۇنى

مۇڭلى زامان . . . . ەرمۇقانٴ ىبىرالى ۇلى (1)

وتىز قوستىڭ كەشۋى . . . . سەيتقان بورتان ۇلى (184)

ەستەلىكتەرىم . . . . حاليفا التاي حاقىپ ۇلى (247)

مۇڭلى بايان . . . . قاپاس قوشۋ ۇلى (325)

تورعان ولدەن ەستەلىك . . . . سۇلەيمەن داربىاي ۇلى (382)

زارلى زامان . . . . مۇقامەتالى قاليت ۇلى (423)

ەلگە قايتقان ەكى شال . . . . بەكتۇر ساربۇعان ۇلى (532)

قان كەشكەن كوندەر . . . . (580)

ٴاسيا . . . . راۋان باعدات ۇلى (640)

مۇڭلى زامان①

ەرمۇقان ٴىبىرالى ۇلى

بيسميللا دەپ باستايىن كەڭەسىمدى،
بايانداپ باسقان ٴومىر بەلەسىمدى.
تار زامان، تايعاق كەشۋ كۇندەرىمنەن،
ۇرپاققا قالدىرايىن ەلەسىمدى.

باسىنان كەشكەن كۇنى بولىپ قاران،
بەينەتپەن ٴومىر كەشكەن اتا- بابام.
كورە الماي كۇندىز كۇلكى، تۇندە ۇيقى،
كەزدەسكەن تاس بوساعا ـــ تارلىق زامان.

---

① «مۇڭلى زامان» داستانى ەرمۇقان ٴىبىرالى ۇلىنىڭ جازعان كىشى اكە جولىندا- عى ٴشامشي ساسىق ۇلىنىڭ 40 جىلدىق كەشىرمەلەرى. ٴشامشي اباق كەرەي جانتە- كەي رۋىنىڭ قارجاۋ تاسبيكە تەمىرشە اۋلەتىنىڭ ۇرپاعى. التاي تاريحي ماتەريالدارىن- دا سوزگە ارقاۋ بولا بەرەتىن رامازان باتىر، 1983 - جىلى شىڭ شىساي باركولدە قولعا العان 18 مىقتىنىڭ ٴبىرى بولعان ٴىبىرالى، بايدوللالاردىڭ ٴبارى دە شامشيمەن تۋىس، ەرمۇقاننىڭ اكەلەرى. بۇل تاريحي داستاندى 1993 - جىلى اقسايداعى دوكەي را- قىمەتجان ۇلى شىڭگىلگە تۋىسشىلاي بارىپ ٴجۇرىپ، قۇداسى ەرمۇقاننان ات - تۇيە- دەي قالاپ، العاشقى قول جازباسىن العان ەكەن. بۇرىن باسپا بەتىندە جارىق كورمەپ- تى. سوندىقتان، باتىر اتالارىمىزدىڭ كەشىرمە ەستەلىكتەرىن التىننىڭ سىنىعىنداي قاستەرلەپ «جيناققا» كىرگىزىپ وتىرمىز. ٴشامشي ساسىق ۇلى سەكسەن قانشا جا- سىندا، ەرمۇقان ٴىبىرالى ۇلى الپىس قانشا جاسىندا 1995 - جىلداردان كەيىن، دۇنيە سالىپتى.

قالا الماي سۇم جالادان ەشكىم امان،
قايران ەل قاسىرەتتەن زار جىلاعان.
جازىقسىز جازالانىپ تالاي بەيۋاز،
كوزدەرى تاس قاپاستا جىلتىراعان.

بىرەۋى سول بەيۋازدىڭ ٴشامشي باتىر،
كەڭەسىن تىڭداساڭىز تولىپ جاتىر.
قىرعىننان قىرىق جىلعى امان قالىپ،
باقىتتى بۇل زامانعا جەتىپتى اقىر.

تىڭداساڭ ٴشامشي باتىر اڭگىمەسىن،
ىسىنە قايرانداپسىڭ قۇدىرەتتىڭ.
تارادى بۇل اڭگىمە ساپتاياقتان،
ەستەلىك كۋاسى بوپ قاندى كەكتىڭ.

كورسەڭىز كونەدەگى ساپتاياقتى،
ۇرپاققا اتا مۇرا قالعان جاقسى.
قىرىق جىل بابامىزبەن جولداس بولىپ،
ەكەۋى تەڭ كورىپتى توق پەن اشتى.

باستالعان وسىلايشا ٴسوزدىڭ باسى،
قۇيىلعان قىزىق جىلدىڭ وعان اسى.
بۇگىن كۇن وتكەن ٴومىر ايعاعى بوپ،
ساپتاياق بىزگە مۇرا بولعانى وسى.

توقشىلىق، اشارشىلىق ٴبارىن كورىپ،

قىرىق جىل بابامىزعا بولعان سەرىك.
كورسەڭىز ساپتاياقتى تاڭىرقايسىز،
دەپ ويلاپ مۇنىڭ جانى قانداي بەرىك.

التايدىڭ بۇل ساپتاياق اعاشى ەكەن،
جاساعان بابامىزدىڭ اعاسى ەكەن.
جان باققان قول ونەرمەن جاساۋشىنىڭ،
ٴبىر سەڭسەڭ ساپتاياقتىڭ باعاسى ەكەن.

جەتكىزۋ قيىن بولدى ايتىپ سوزبەن،
جاعدايدى كورمەگەن سوڭ ناقتاپ-كوزبەن.
قىرىق جىل باتىرىمەن ٴبىر ساپتاياق،
ايرىلماي جولداس بولىپ جاھان كەزگەن.

ەكەۋى قىرىق جىلدى بىرگە كەشكەن،
تارلىق كۇن تالىقتىرعان كەتپەس ەستەن.
قىرعىننان قىرىق جىلعى اجالسىز جان،
امان قاپ بۇگىن تەڭدىك كۇنگە جەتكەن.

قارت بابام وي ويلانىپ تولعانادى،
تولعانسا قىران قۇستاي قومدانادى.
ۇرپاق اڭگىمەسىن جيناقتاۋعا،
قالامىن قاعازىمەن قولعا الادى.

بابامنىڭ جاھان كەزگەن اياعىنداي،
سىرعاناپ بولات قالام جورعالايدى.

ەل- جۇرتتىڭ كولكىلدەگەن كوز جاسىنداي،
كوك سيا اق قاعازعا سورعالايدى.

قابيكە قارجاۋ ٴشامشي ساسىق ۋلى،
ٴبىر مىڭدا سەگىز ىنشى جىلى تۋعان.
باقىرداي بابامىزدىڭ ۋلى اكەسى،
تۋعانى بايىن ولگەي سىرت موڭعۇلى.

ون جاستا اكەسىنەن جەتىم قالعان،
ٴىنىسى ٴۇش جاستاعى شايماردان.
كەلگەندە ٴوزى ون سەگىز، ٴىنى ون جاس،
اياۋلى شەشەسىنەن جانە ايرىلعان.

ون تورتتە تە جەتىم قالعان قارىنداسى،
قاڭعىرىپ قايعىمەنەن جارىم باسى.
قامىتىن جەتىمشىلىك بۇلار كيگەن،
مۇنشاقتاپ كوزدەرىنىڭ قايعى جاسى.

جاسىنان جەتىمشىلىك كورگەن ادام،
كوڭىلىن ٴار نارسەگە بولگەن ادام.
ون بەستە بەلىن بۋىپ اتقا ٴمىنىپ،
بارىنە ىستىق- سۋىق كونگەن ادام.

باستالعان وسىلايشا بابام ٴسوزى،
مىڭ توعىز ٴجۇز وتىز ەكىنشى جىل ۋاقىت كەزى.
شىڭ شىساي ساياساتىن جاريالاپ،

شينجياڭعا ٴوز وكىمىن جۇرگىزەدى.

تىرناعى باتتى ونىڭ باتىس ەلگە،
حالىقتىڭ ٴىشى تولدى قايعى- شەرگە.
شىداماي بۇل قىسىمعا ٴبىر ٴبولىم ەل،
بەت الدى موڭعۇليا سىرت جەرلەرگە.

كۇزىندە وسى جىلدىڭ شابىلدى ٴالىپ،
كارى- جاس بەيۋاز ەلدى قانعا مالىپ.
ۇشىردى ٴبىر اۋىلدىڭ كۇلىن كوككە،
باسىنا ايانىشتى قىرعىن سالىپ.

قىرعىنعا ۇشىرادى بۇكىل اۋىل،
بارلىعى قانعا باتىپ اعا- باۋىر.
قولىنان جەندەتتەردىڭ شايت بولدى،
ۇشىراپ قاپيادا قىرعىنعا اۋىر.

اۋىلدى كۇڭىرەنتىپ قانعا مالدى،
جازىقسىز مومىندارعا قىرعىن سالدى.
چىن پيشۋ قاندى قولدىڭ قىلمىشىمەن،
جازىقسىز ٴجۇز ون ادام قىرعىندالدى.

ايامای جازىعى جوق ەلدى قىردى،
ٴپاش بولىپ جالعىز كۇندە جاۋىزدىعى.
كەشەگى دىر- دۋماندى قايران داۋىل،
ۇستىنە قايعى بۇلت ٴۇيىرىلدى.

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com